

"...

1- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ:

Dâva dilekçesinde öne sürülen iptal istemi gerekçesi aynen şöyledir:

"Olay:

1- İşçi kapsamına giren kişilerin belirtilen hallerde Sosyal Sigorta durumlarını saptayan 17 Temmuz 1964 tarih ve 506 sayılı (Sosyal Sigortalar Kanunu) nun geçici 20 nci maddesi ile Sosyal Sigortalar Kurumu bünyesi dışında kurulmuş olan bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsa ve bunların teşkil ettikleri birlikler personelinin sosyal sigortalarını sağlamak üzere Kanunun yayımı tarihine kadar tesis veya dernek olarak kurulmuş bulunan sandıkların, belirtilen maddenin a, b, c fıkralarına göre teşkilâtlanmaları öngörülmüştür.

2- Kanunun tâyin ettiği süre içinde bu sandıklar gerçekten gerekli işlemleri tamamlamışlar ve Medenî Kanununun 73 - 81 inci maddelerinde 13 Temmuz 1967 tarih ve 903 sayılı Kanunla yapılan değişikliği müteakip (VAKIF) statüsünde faaliyetlerine devam ederek mensuplarının (sosyal sigorta) kapsamına giren durumlarında gerekli işlemleri yerine getirmişlerdir. Dâva konusu olan 1992 sayılı Kanun tasarısının Millet Meclisi Karma Komisyonu'nun 6 Mayıs 1976 tarih ve Esas : 1/282, Karar : 2 sayılı raporunun 2. sahifesinde belirtildiği üzere, bu sandıkların sayısı yaklaşık olarak (26) civarında ve bunlardan faydalanan personelin fiilen 60.000 emekli, dul, yetim ve çocukları olarak hesab edildiği takdirde ise 400.000 civarındadır.

3- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 60. maddesine bir fıkra eklenmesine dair olarak tanzim ve Başbakanlıkça 14 Mayıs 1975 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına gönderildiği anlaşılan bir kanun tasarısı aynı konuda olarak 7 Mart 1974 tarihinde verilmiş olan bir kanun teklifi ile birleştirilmek suretiyle ilgili komisyonlarda görüşülüp neticede, (506 sayılı Kanununun 2. ve 4. maddelerinin değiştirilmesine ve değişik 60. maddesine bir fıkra eklenmesine ve bu kanuna geçici madde ilâvesine dair kanun tasarısı) biçiminde Genel Kurula sevk olunmuş ve 30 Haziran 1975 tarihinde öncelikle görüşülmesi sırasında bir önerge ile tasarıya dâva konusu olan bir ek madde eklendiği, ancak Cumhuriyet Senatosu ilgili komisyonlarının katılmadığı, bu ek madde ilâvesine dair değişiklik Senato Genel Kurulunda da kabul edilmediği, bunun üzerine Anayasa'nın 92. maddesine istinaden kurulan Karma Komisyonun 6 Mayıs 1976 tarihli raporunda belirttiği gerekçe ile tasarıya Millet Meclisinde bir önerge ile ilâve edilen Ek 1. maddenin tasarı bünyesinden çıkarılarak Senatoda kabul edilen metnin benimsenmesine oybirliği ile karar verildiği ve fakat Millet Meclisinin kabul ettiği metnin kanunlaştığı anlaşılmıştır. (Millet Meclisi S. Sayısı : 194, 194 e 1. ve 2. ek ve Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 514)

Gerekçe :

1- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 1992 sayılı Kanunla ilâ ve edilen Ek madde 1 hükmü gereğince (olay) kısmında belirtildiği gibi daha önce 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi ile, statüleri Sosyal Sigortalar Kurumu dışında organize edilen bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeline ait sandıkların bütün mamelekiyle Sosyal Sigortalar Kurumuna devri hüküm altına

Esas Sayısı:1976/36

Karar sayısı:1977/2

alınmıştır. Halbuki bu sandıklar Anayasa'nın 48 inci maddesi ışığı altında mensuplarının sosyal güvenliğini sağlamak üzere ve Medenî Kanununun 73 ilâ 81 inci maddeleri kapsamında faaliyet gösteren birer Vakıf Kuruluş olup vakıfların A) kuruluşları, B) teşkilâtı, C) Teftişi, D) İdare ve gayede değişiklik, malların idaresi, E) Vakfın gelirleri ve iktisap, F) Vakfın nihayete ermesi, belirtilen maddelerde hüküm altına alınmıştır. Bu vasıftaki sandıkların; varlıklarını Sosyal Sigortalar Kurumuna devretmelerini öngören Ek madde l hükmü, Anayasa'nın - Kamulaştırma - başlıklı 38 ve - Devletleştirme - başlıklı 39. maddesine aykırı görülmektedir. Zira bu sandıklar vakıf mahiyetinde bir tüzel kişiliğe sahip bulduklarına göre, bunların mameleki de Anayasa'nın teminatı altındadır. Bu nedenle mamelekleri ancak Anayasa'nın 38 ve 39 uncu maddelerinde belirtileri koşullar içinde, varlıklarının karşılığı tamamen ödenmek kaydı ile kamulaştırılabilir veya devletleştirme yoluna gidilebilir.

Ayrıca, Anayasa'nın 36 ncı maddesi mülkiyet hakkının kullanılması ve sınırlan yönünden tahdidine izin vermiştir. Halbuki bahis konusu sandıkların (Vakıf mahiyetindeki tüzel kişilerin) mameleklerine elkoymak, mülkiyet hakkının özüne tecavüz sayılır. Mülkiyet hakkı ise, Anayasa ile teminat altına alınmıştır.

2- Anayasanın 48 inci maddesi, sosyal güvenlik hakkını hükme bağlamıştır. Bu hüküm muvacehesinde Devletin görevi, sadece sosyal güvenlik kuruluşlarını kurmak veya kurdurmak değildir. Aynı zamanda sosyal güvenlik kuruluşlarını ve bunların sağladığı imkânları geliştirmek, çağdaş sosyal güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak, sosyal güvenlik hakkını genişletmek ve sosyal güvenlik anlayışını daha ileri aşamalara ulaştırmak da Devletin görevleri arasındadır. Şu halde, sosyal güvenlik haklarında her hangi bir kısıtlama yapmak veya sosyal güvenlik imkânlarını halen ulaştıkları düzeyden daha ileri götürecek yerde daha geri düzeylere düşürmek, Anayasa'nın 48 inci maddesinde öngörülen ilkeye de aykırılık teşkil etmektedir.

3- Başkaca, mevzuatı, normları, gelir durumları birbirinden farklı olan bu teşekküllerin birbirinin benzeri mütalâa edilerek, tek bir statü altına sokulması veya bu kadar çeşitli statülerin tek bir teşekkül bünyesinde toplanması, ekonomik hayatımızda özel bir önemli yeri olan bir çok büyük kuruluşumuzu bazı ciddî, hukukî, malî, idarî ve ekonomik sorunlarla karşılaştıracaktır. Kaldı ki, söz konusu maddede bu sandıklardan yararlanan kitlenin beklemeli ve kazanılmış hakları ile ilgili her hangi bir açıklama yapılmamakta, sadece çıkarılacak tüzüğe atıfta bulunmaktadır. Ekonomik yönden önemli değerleri olan ve büyük bir kitleyi ilgilendiren bu kuruluşların devrinin özel bir kanunla ve hiç bir tereddüte mahal bırakılmıyacak şekilde esaslı bir inceleme sonucunda yapılması gerekli ve bu husus, 1975 icra plânı 192 sayılı Tedbir'de de saptanmış iken kişilerin kazanılmış haklarının ve Teşekküllerin mameleklerinin, nitelik ve kapsamının ne olabileceği önceden bilinmeyen bir tüzük ile gerçekleştirmek istenmesi, hukukun ana prensiplerine ve kanun tekniğine de aykırıdır .

Dayanılan Anayasa Kuralları :

II. Mülkiyet Hakkı

a) Mülkiyete ait genel kural.

Madde 36- Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

Esas Sayısı:1976/36

Karar sayısı:1977/2

Madde 38- (1, 2 ve 3. fıkraları) Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malları, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Ödenecek karşılık, taşınmaz malın tamamının kamulaştırılması halinde o malın malikinin kanunda gösterilecek usul ve şekle uygun olarak bildireceği vergi değerini; kısmen kamulaştırmalarda da, vergi değerinin kamulaştırılan kısma düşen miktarını aşamaz.

Kamulaştırılan taşınmaz mal karşılığının vergi değerinden az takdir edilmesi halinde malikin itiraz ve dava hakkı saklıdır.

d) Devletleştirme.

Madde 39- Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunda gösterilen şekilde ödemek şartıyla devletleştirilebilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngördüğü hallerde, ödeme süresi on yılı aşamaz ve taksitler eşit olarak ödenir; bu taksitler, kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

VI- Sosyal Güvenlik :

Madde 48- Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmak ve kurdurmak Devletin ödevlerindedir.

Sonuç ve istek :

Yukarıda arz edilen sebeplerle, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 ve 4 üncü maddelerinin değiştirilmesine, değişik 60 ıncı maddesine bir fıkra eklenmesine ve bu kanuna iki ek madde ile bir geçici madde ilâvesine dair 11 Mayıs 1976 tarih ve 1992 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle sözü geçen Kanuna eklenen ek madde 1 hükmünün iptaline karar verilmesini saygılarımla rica ederim.""